

ΛΙΓΝΙΤΗΣ DUTY FREE (Νοέμβριος 2006)

Συγγραφέας: ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΛΑΦΡΟΣ

Ούτε τέσσερις μήνες δεν ίσχυσε ο φόρος στον λιγνίτη που έβαλε το Υπουργείο Οικονομικών. Τόσο άντεξε η κυβέρνηση στις πιέσεις της ΔΕΗ και των ιδιωτών που θέλουν να εισβάλουν στο χώρο της ενέργειας. Σύμφωνα με το νόμο 3483/2006 η χρήση λιγνίτη φορολογείται από 1ης Ιουλίου 2006 με ειδικό φόρο κατανάλωσης (0,3 ευρώ ανά γιγατζάουλ). Η κίνηση ανταποκρινόταν σε σχετική οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία προέβλεπε τη φορολόγηση των στερεών καυσίμων, όπως συμβαίνει με το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο κ.λπ. Λογάριαζε, όμως, χωρίς το Υπουργείο Ανάπτυξης, το οποίο παρενέβη και έθεσε θέμα δυσβάστακτου κόστους για τη ΔΕΗ, ζητώντας κατάργηση του φόρου. Δεν χρειάστηκε πολύ... Μέσα στο Νοέμβριο, η κυβέρνηση καταθέτει τροπολογία που απαλλάσσει το λιγνίτη από το φόρο. Δεν θα παρέμβει η Ευρωπαϊκή Ένωση; Μάλλον όχι, αφού η σχετική οδηγία 2003/96 έχει -σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές- «παραθυράκια», καθώς παρέχει στις κυβερνήσεις τη δυνατότητα να εξαιρούν από το φόρο στερεά καύσιμα που προορίζονται για... ηλεκτροπαραγωγή.

Σύμφωνα με υπολογισμούς, η ΔΕΗ γλιτώνει 105-110 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο. Ο Γ.Γ. του Υπουργείου Ανάπτυξης Νίκος Στεφάνου τόνισε στο ΟΙΚΟ ότι «η ΔΕΗ ήδη αντιμετωπίζει πολλά έξοδα με τις αυξημένες τιμές των καυσίμων, την αγορά δικαιωμάτων ρύπων, χωρίς να μπορεί να προβεί σε αυξήσεις τιμολογίων. Έπρεπε να τη στηρίξουμε». Παραδέχθηκε τα περιβαλλοντικά προβλήματα από τη χρήση του λιγνίτη, αλλά υπογράμμισε ότι «δεν μπορούμε να μην αξιοποιήσουμε το φθηνό εθνικό μας καύσιμο. Αυτό κάνουν όλες οι χώρες».

Στην εποχή του «φαινομένου του θερμοκηπίου», και μετά δεκαετίες ρύπανσης του περιβάλλοντος από τη ΔΕΗ, η κυβέρνηση εξακολουθεί να βλέπει μόνο την άμεσα οικονομική πλευρά. Στην πραγματικότητα, όχι μόνο δεν «χρεώνει» στη χρήση του λιγνίτη το πραγματικό περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος, αλλά τον απαλλάσσει κιόλας. Πριμοδοτεί έτσι τη συνέχιση χρήσης της πιο βρώμικης πηγής ενέργειας, δυσκολεύοντας την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών, αλλά και του φυσικού αερίου. Γιατί, εάν ο λιγνίτης είναι πολύ πιο φθηνός, τότε η ΔΕΗ θα συνεχίσει τη χρήση του. Business as usual... Ταυτόχρονα, η κυβέρνηση ενισχύει τη ΔΕΗ (πλέον ανώνυμη εταιρεία εισηγμένη στο χρηματιστήριο), αλλά και τις ιδιωτικές εταιρείες που θα

αγοράσουν ή θα κατασκευάσουν εργοστάσια λιγνίτη τα επόμενα χρόνια, σε βάρος του Δημοσίου, που χάνει έσοδα.

«Η χρήση του λιγνίτη έχει διπλές συνέπειες στο περιβάλλον», λέει στο ΟΙΚΟ η Έλενα Γεωργοπούλου, χημικός μηχανικός. «Αφενός συμβάλλει στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, καθώς παράγει μεγάλες ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα, αφετέρου ρυπαίνει τοπικά καθώς εκλύει μικροσωματίδια, διοξείδιο του θείου και άλλους επικίνδυνους ρύπους». Η ΔΕΗ έχει το θλιβερό προνόμιο να διαθέτει τον πιο ρυπογόνο σταθμό ενέργειας στην Ευρώπη, τον ατμοηλεκτρικό σταθμό (ΑΗΣ) Αγίου Δημητρίου (με δημιουργία 1.350 γρ. CO₂/ kWh) και άλλον ένα μέσα στην πρώτη πεντάδα, τον ΑΗΣ Καρδιάς (με 1.250 γρ. CO₂/ kWh), σύμφωνα με το WWF. Στις περιοχές που βρίσκονται δίπλα στα τεράστια λιγνιτωρυχεία, ο λιγνίτης είναι ευλογία και κατάρα. Από τη μια δίνει δουλειά, από την άλλη σκορπάει αργό θάνατο. Το πρόβλημα της ρύπανσης είναι τεράστιο. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει καταγράψει πέρυσι τις συστηματικές υπερβάσεις των ΑΗΣ στις εκπομπές αερίων ρύπων. Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, λοιπόν, η καθυστερημένη αναβάθμιση των ηλεκτροστατικών φίλτρων στον σταθμό Αγ. Δημητρίου οδήγησε στην παρατεταμένη, από το 1997 έως σήμερα, υπέρβαση του ορίου των εκπεμπόμενων σωματιδίων! Αποτέλεσμα; Το 80% των μαθητών της Πτολεμαΐδας εμφανίζει έστω και μια μικρή βλάβη στο αναπνευστικό, σύμφωνα με στοιχεία του τοπικού νοσοκομείου.

Ο Σεβαστιανός Μοιρασγένης, χημικός μηχανικός, ερευνητής στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, σημειώνει ότι «ελάχιστες μονάδες της ΔΕΗ διαθέτουν σύστημα αποθείωσης, ενώ και τα ηλεκτροστατικά φίλτρα δουλεύουν με πολύ χαμηλή απόδοση, λόγω παλαιότητας, έλλειψης συντήρησης και μη ειδικευμένου προσωπικού».

Ο κυνισμός της ΔΕΗ δεν έχει όρια. Όπως είχε καταγγείλει στον Τύπο πέρυσι ο Δήμαρχος της Μεγαλόπολης, η διοίκηση της ΔΕΗ έκρινε οικονομικά ασύμφορη την αντικατάσταση των φίλτρων στις μονάδες που λειτουργούν δίπλα στην πόλη, καθώς προβλέπεται να κλείσουν σε μερικά χρόνια. Ο Δήμαρχος κατήγγειλε ότι η ΔΕΗ δεν έχει αλλάξει τα φίλτρα από το 1970 που μεταστεγάστηκε το εργοστάσιο! Η διοίκηση της πρώην εταιρείας Κοινής Ωφέλειας προτιμά να αγοράζει δικαιώματα ρύπων (στο πλαίσιο των υποχρεώσεων του ανεπαρκέστατου Πρωτοκόλλου του Κιότο), παρά να επενδύσει σε νέα φίλτρα για την υγεία των κατοίκων. Της έρχεται πιο φτηνά... Το ζήτημα είναι ποιος θα υπολογίσει το πραγματικό κόστος του «φθηνού» εθνικού

καυσίμου στο περιβάλλον και στην υγεία των κατοίκων;

Ο λιγνίτης σήμερα παρέχει πάνω από 60% της ηλεκτροπαραγωγής στο διασυνδεδεμένο δίκτυο της χώρας (εξαιρούνται τα νησιά), ενώ στο παρελθόν είχε φτάσει και το 70%-72%. Μελέτες του Ινστιτούτου Γεωλογικών Μελετών (ΙΓΜΕ) υπολογίζουν ότι τα αποθέματα λιγνίτη στη χώρα μας αντέχουν τουλάχιστον για 30- 40 χρόνια ακόμα. Η ΔΕΗ σήμερα είναι η πέμπτη εταιρεία παραγωγής λιγνίτη στον κόσμο. Διαθέτει όμως εξαιρετικά ρυπογόνες και απαρχαιωμένες μονάδες. Τα επόμενα χρόνια υποχρεούται να αποσύρει μερικές απ' αυτές. Αυτό όμως δεν θα σημάνει το τέλος του λιγνίτη. Η ΔΕΗ έχει πάρει άδεια για τη δημιουργία μιας νέας μονάδας μετά το 2010 στη Δυτική Μακεδονία, ενώ στο χώρο ετοιμάζονται να μπουν και ιδιώτες. Ήδη γίνεται δημοπράτηση του σταθμού στη Βεύη, ενώ σχεδιάζεται η αξιοποίηση από ιδιωτικές εταιρείες των κοιτασμάτων στην Ελασσόνα και στη Δράμα, όπου υπάρχουν μεγάλες αντιδράσεις.

Το ενδιαφέρον για το λιγνίτη εξηγείται: με τα σημερινά δεδομένα 1.000 κιλοβατώρες (μία μεγαβατώρα) από λιγνίτη κοστίζουν περίπου 50 ευρώ (συν 2-3 ευρώ για την αγορά των ρύπων), όταν η παραγωγή τους από φυσικό αέριο ανεβαίνει στα 65 ευρώ, χωρίς να υπολογίζεται η αστάθεια λόγω των διεθνών τιμών. Από την άλλη, όμως, υπάρχει το πρόβλημα της ρύπανσης. Στους δέκα πιο ρυπογόνους σταθμούς ενέργειας της Ευρώπης, οι εννιά χρησιμοποιούν λιγνίτη! Σύμφωνα με έκθεση του ΤΕΕ, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από λιγνίτη είναι τριπλάσιες (1,2 γρ. CO₂/kWh) σε σχέση με αυτές από φυσικό αέριο (0,4 γρ. CO₂/kWh). Ας μη μιλήσουμε για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, που έχουν σχεδόν μηδενικές εκπομπές. Ο Δημήτρης Ιμπραήμ, από την Greenpeace, είναι κατηγορηματικός. «Η χρήση λιγνίτη πρέπει να σταματήσει. Μόνο το φυσικό αέριο βλέπουμε σαν μεταβατική λύση. Το μέλλον ανήκει στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας», τονίζει.

«Χρειάζεται ένα εθνικό σχέδιο, που θα λαμβάνει υπόψη και τους δύο παράγοντες, οικονομία και περιβάλλον», λέει στο ΟΙΚΟ ο καθηγητής Δημήτρης Λάλας, χημικός μηχανικός και πρώην διευθυντής του Αστεροσκοπείου Αθηνών. «Υπάρχουν σήμερα τεχνολογίες που μειώνουν σημαντικά την εκπομπή ρύπων από χρήση λιγνίτη και άνθρακα, αλλά είναι αρκετά ακριβές. Στο μέλλον, όμως, δεν επιτρέπεται

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
<https://nomosphysics.org.gr>

οποιαδήποτε χρήση αυτών των καυσίμων χωρίς αυτές τις τεχνολογίες. Ας μην ξεχνάμε και το υψηλό περιβαλλοντικό κόστος που δημιουργείται από τη χρήση λιγνίτη», σημειώνει. «Σε κάθε περίπτωση, η χρήση του δεν μπορεί να λειτουργεί αποθαρρυντικά για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Όταν όμως ο λιγνίτης είναι πάμφθηνος, υπάρχει πρόβλημα». Δυστυχώς, η κυβέρνηση φαίνεται να κινείται στην αντίθετη κατεύθυνση.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό «ΟΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ» Νοέμβριος 2006, σ. 10-11.